

9. Търново.

Мжно може да се установи началната дата за дубровнишката колония въ Търново. Това обстоятелство се дължи на факта, че града въ продължение на нколко вка билъ столица на България и като таквъ още отъ най-древни времена е билъ посещаванъ отъ търговци отъ най-различна националностъ. Мнозина отъ тѣзи търговци засѣдали за по-дълго или за по-кратко време въ града, ползвайки се отъ свободолюбивия режимъ на последнитѣ български владѣтели. Известно е, че Търново въ втората половина на 14 в. билъ населенъ съ мнозина небългари — евреи, арменци, гърци и др., които съставлявали свои отдѣлни квартали. Най-голѣма стопанска роля сж играли евреитѣ, които дори се сродили съ царския дворъ. Еврейската колония въ града била доста стара. Сигурно е, щото покрай тѣзи чужденци сж идвали и дубровнишкитѣ търговци още презъ 13 в. Следъ щедритѣ привилегии, съ които били дарени презъ 1230 и 1253 г. отъ българскитѣ владѣтели, дубровчанитѣ и презъ 14 в. на нколко пжти сж се добрали до царския дворъ, за да получатъ известни стопански облаги, каквито сж имали още презъ времето на Асѣновата династия¹⁾. Използвайки политическото сближение презъ 1332 г. между българи и сърби, дубровчанитѣ изпратили специални свои посланици съ дарове²⁾. Да се даряватъ владѣтелитѣ била въ сжщностъ една традиция на републиката спрѣмо всички балкански владѣтели, отъ които съвокупно и по отдѣлно зависѣла и цѣлата търговия на дубровчанитѣ въ полуострова. Презъ 1344 г. въ дубровнишкитѣ анали е било хроникано, че на напустналата българския дворъ царица Ана била подарена въ Дубровникъ една кжща. Поради благоволенieto на дубровчанитѣ предъ търновския дворъ тѣ успѣвали да се сдобиятъ съ постоянни привилегии, а въ замѣна на това българскитѣ владѣтели получавали често пжти дарове. Така въ решенията на съвета на републиката отъ 1362 г. сж били записани на два пжти постановления за безмитенъ износъ на разни стоки отъ Дубровникъ за „българския императоръ“³⁾. Че града Търново билъ вече градъ по-често посещаванъ отъ дубровчанитѣ, се вижда отъ завещанието на дубровнишкия търговецъ Марое ди Сиса, направено въ Дубровникъ на 10 юлий 1363 г. Въ него сжщия, както било обичая и вѣковна традиция на всички дубровчани, е завещалъ известна сума, за да му се четатъ литургии въ нколко голѣми църкви на света — между които е спомената и църквата св. Параскева въ Търново (*Sancta Venera in Terno*)⁴⁾. Вѣротърпимата, почти до крайностъ, политика на Ив. Александра къмъ всички чужденци и засилената производителностъ на народа презъ тази кжсна епоха дали възможностъ, щото въ вжтрешността на страната да се заселятъ доста чужди търговци, а по крайморието, въ Варна, да се образува цѣла венецианска колония. Самата столица, като средище на постоянни войски и на цѣлото придворно болярство, станала твърде удобенъ търговски центъръ за дубровниш-

¹⁾ ср. по-подробно статията ни „Търговията на България презъ 12—14 в. Сп. Икон Д-во год. XXI кн. 1—2 стр. 61 сл.

²⁾ *Libri reformationum* т. V отъ *Mon. hist. slav. merid.* XXIX, 341, 343.

³⁾ п. т. III стр. 157, 158.

⁴⁾ *Test.* т. 3 (1348—1365) f. 216V^o.